

Olors de pólvora i romer

D'aquesta manera es referia el gran poeta Antonio Machado a les parts montanyoses de la Terra Alta, en concret a les serres de Pàndols i Cavalls, en uns versos dedicats al general republicà Enrique Líster Forján.

Machado era un dels grans intel·lectuals del seu temps, la veu del poble. Líster, era un picapedrer d'ofici i empunyà les armes per intentar que el futur fóra millor pels qui menys tenien. Enrique Líster i el seu V Cos d'Exèrcit de l'Ebre van creuar el gran Iber per Ginestar, aquella nit de juliol, nit sense lluna, fosca com una gola de llop. La "seva" 11 divisió va ascendir de nit a les cotes de Pàndols i Cavalls, on van resistir heroicament i en total desavantatge fins al novembre del 1938. Van ser obsessivament artillats per terra i bombardejats per aire; l'alt comanament feixista els volia exterminar, eren les tropes més curtides i aguerrides que defensaven aquella república. Allà dalt també van ser bombardejades il·lusions i esperances. Il·lusions dels qui mai n'havien pogut tenir; esperances dels que no tenien res.

Ahir vaig "perdre'm" per aquelles aspres serres, braves i indomables, reflex d'una terra on fins la seva sang, el vi, en recull una essència ruda, intensa i hermosa. Des d'allà dalt es veia el Delta de l'Ebre, Tortosa, Cardó, Els Ports, El Montsec, la plana de Lleida, el Pirineu, però també s'observen altres "totems" no tan naturals. M'apena molt copsar el monocultiu intensiu de parcs eòlics; entre Caseres i Vilalba, per les Gaetes i la Fatarella donava la sensació d'haver-hi més "molins" que oliveres i vinyes, arbres molt nostres, fills del temps i de l'esforç. Ara toca produir kilowatts. I no és per donar llum als nostres pobles, ni per que els habitants de la comarca guanyem en nivell de vida. El que toca és abastir les grans ciutats i les seves indústries.

Tot plegat em porta a recordar les èpoques colonials. Fà molts anys uns senyors polítics, amb la complicitat i connivència de les oligarquies industrials benestants, van decidir que la Ribera d'Ebre i la Terra Alta s'havien de destinar a proporcionar aigua, electricitat i mà d'obra a les parts del país que estaven "il·luminades" pel progrés i la bonança econòmica. Tocava renegar del riu, de les oliveres, del marge de pedra seca, dels nostres pobles costeruts. I tots junts caminar cap a un camí de progrés i modernitat.

Líster ja no hi és; Machado tampoc. Però el cerç i la garbinada m'han contat que la Batalla de l'Ebre no es va acabar el 16 de novembre de 1938. Pàndols i Cavalls encara resisteixen, serenes i altives, amb una intensa olor de pólvora i romer.

Xarxes de senders, fins on?

Catalunya ha sigut i és un referent en l'excursionisme peninsular. A finals del segle XIX ja existien importants associacions excursionistes a Barcelona i en altres ciutats del país. El que queda ben palès és la ubicació d'aquestes entitats pioneres. Totes elles nasqueren en zones urbanes on la vida quotidiana estava molt allunyada de les zones muntanyenques i els paratges més salvatges del nostre país.

És per això que a les nostres terres on tothom tenia una relació molt directa amb la muntanya, qui no hi treballava o hi vivia de forma habitual hi tenia la seva segona activitat laboral, van trigar a aparèixer les primeres entitats. I no fou la ubicació de la gent el fet determinant sinó la manca de temps de lleure en una vida molt dura i amb molta dedicació, la qual cosa no succeïa a la burgesia de les zones urbanes.

Aquesta aparició més tardana a les nostres zones rurals no fou impediment perquè al municipi de Tivissa s'hi pintès la primera marca de GR (Gran Recorregut) de tota la península fa exactament 50 anys. Aquest sender (GR-7) travessa tot Europa de nord a sud fins el nord d'Àfrica i fou impulsat per senderistes alemanys i belgues. Aquesta riquesa cultural ha estat ignorada o simplement desconeguda per molts veïns de les nostres terres. L'abandonament de la vida rural i l'adopció d'un estil de vida molt diferent, amb més temps de lleure, ha permès l'aparició de moltes entitats i una creixent presència de gent senderista a les nostres muntanyes.

Avui aquestes entitats dediquen part del seu temps a mantenir les xarxes de senders abans utilitzades i mantingudes pels nostres avis. Aquest voluntariat s'enfronta a una dura realitat en el seu dia a dia.

En primer lloc, existeix una manca de coherència o sensibilitat de les administracions, les quals aporten importants subvencions però que alhora fan desaparèixer trams de senders històrics amb l'argument d'un bé comú. És que la riquesa del patrimoni cultural d'aquestes xarxes no és un bé comú? És que no és una font de recursos econòmics pels veïns amb la gestió turística?

En segon lloc hem de recordar que la nostra generació disposa d'un temps de lleure que mai cap generació havia gaudit la qual cosa fa augmentar la presència de persones a la muntanya amb aficions ben diverses i molts cops de difícil convivència.

El patrimoni tant magnífic que tenim està afrontant una època molt difícil.

Així doncs, ens hauríem de plantejar tots plegats quins són els límits del nostre dret de disfrutar de la natura sense destruir el nostre patrimoni, si aquets límits ja estan legislatos o si hem de crear noves eines més eficaces perquè els nostres descendents puguin seguir gaudint d'un patrimoni hereditat dels nostres ascendents.

Xics Vila Lorente
Móra d'Ebre (origen valencià)
Nivell superior presencial

Estimem la llengua!

Darrerament el nostre patrimoni ha estat fortament atacat ja que, cada cop més, es posen entrebancs a l'ús de la nostra llengua: el català.

D'una banda, trobem que augmenta el nombre de famílies que demana l'escolarització dels seus fills en castellà.

I d'altra banda, els diferents governs autonòmics cedeixen a aquestes demandes i obliguen a les escoles a impartir les classes en castellà, com és el cas de les Illes Balears; o no demanen com a requisit al professorat, per impartir les classes, el coneixement de la llengua catalana, com és el cas del País Valencià.

Així doncs, espero que a Catalunya es continuï fomentant l'ús del català a l'escola i no es cedeixi davant de les denúncies d'algunes famílies. A més a més, cada cop es realitzen menys activitats per donar a conèixer la llengua i per fomentar-ne el seu ús, cosa que deuria evitar-se perquè la llengua és la base de la nostra cultura i és la que ens uneix com a país.

Finalment, penso que cadascun de nosaltres deuria posar el seu granet de sorra per mantenir viva la llengua i per fer que els nens i les nenes l'estimin i no en deixin de fer ús.